

Tao te ťing
Lao-c'
59
Pre správne spravovanie ľudu
i službu Nebesiam nie je nič
dôležitejšie, než skromnosť
a sebaukáznenosť!
Veď len skromnosť
a sebaukáznenosť
je skutočne tým,
čo vplýva na
skorý návrat do normálneho
stavu človeka.
Ten skorý návrat
je to, čo nazývam
opakovaným nahromadením
vlastností Tao.
S tým opakovaným
nahromadením
takýchto atribútov
prichádza ovládnutie
každej prekážky
do takého návratu.
Z tohto ovládnutia
nevieme,
aká má byť hranica;
a keď človek nevie,
aká má byť hranica,
môže byť vládcom krajiny.
Ten, kto vlastní
počiatok toho stavu,
môže pokračovať dlho.
A tak potom skutočne
o ňom možno povedať,
že má hlboké korene
a pevné základy!
A to je Cesta dlhej
a plodnej životaschopnosti!
60
A ak sa Podnebesie riadi
Cestou Tao, duše zosnulých
sa po mrti nestanú démonmi.
A ak sa duše zosnulých
po smrti nestanú démonmi,
ich démonstvo nebude
ubližovať ľuďom.
A ak ich démonstvo nebude
ubližovať ľuďom,
potom ani Dokonalý Človek
nebude nútený

nikoho poškodiť.
A tak si tieto dva svety
nebudú vzájomne ubližovať!
Pretože tvorivá energia Te
v nich bude prúdiť
nepreerušene!
61
To, čo vytvára veľký štát,
je bytie ako nízko položený,
nadol prúdiaci potok;
stáva sa centrom,
ku ktorému tiahnu
všetky malé štáty
po nebesami.
Je to tak, že veľký štát,
tým že sa znižuje
k malým štátom,
získava ich pre seba;
a malé štáty,
tým, že sa pokoria
pred veľkým štátom,
získajú ho pre seba.
V jednom prípade
poníženie vedie
k získaniu spätosti,
v druhom prípade
k presadeniu priazne.
Veľký štát
si praje len
spoločne zjednotiť ľuďi
a starať sa o nich;
malý štát si praje len
byť prijímaný
a slúžiť ostatným.
Každý získava, čo si želá,
ale veľký štát sa musí
naučiť pokoriť sa.
62
Tao má zo všetkých vecí
najúctivejšie miesto.
Žiadne poklady nedajú
dobrým ľuďom také
požehnanie; Zlých ľuďi
zachráni a vyhladí ich zlo.
Jeho nádherné slová
môžu získať česť;
jeho vynikajúce skutky
môžu pozdvihnúť svojho
pôvodcu nad ostatných.
Ani ľudia,

ktorí nie sú dobrí,
nie sú ním zabudnutí.
Preto keď najvyšší
zaujme svoje miesto
ako Syn Nebies
a ustanoví svojich
troch vojvodských vyslancov,
hoci by aj knieža
poslal okrúhly symbol
hodnosti
dostatočne veľký,
aby naplnil obe ruky,
a to len ako závdavok
čriedy koní na dvore,
taká obeta
nebude rovná
lekcii z tohto Tao,
ktoré môže venovať
na svojich kolenách.
Prečo to bolo tak,
že dávni si cenili
toto Tao tak veľmi?
Nebolo to preto,
že ho možno získať
hľadaním
a vinníci môžu uniknúť
poškvrne
svojej viny vďaka nemu?
To je dôvod, prečo všetci
pod nebesami považujú
Tao za najcennejšiu vec.
63
To je cesta Tao,
konať bez myslenia
na konanie;
spravovať záležitosti
bez pociťovania
problému z nich;
ochutnávať bez
rozlišovania chute;
považovať to, čo je malé,
za veľké
a to, čoho je málo, za veľa;
a oplácať krivdu láskavosťou.
Pán toho
očakáva veci,
že sú ťažké,
zatiaľ čo sú ľahké
a robí veci,
ktoré sa stanú veľkými,

zatiaľ čo sú malé.
Všetky ťažké veci na svete
zaiste vychádzajú
z predchádzajúceho stavu,
v ktorom boli ľahké
a všetky veľké veci zo stavu,
v ktorom boli malé.
Preto mudrc,
zatiaľ čo nikdy nerobí to,
čo je veľké,
je takto schopný
dosiahnuť najväčšie veci.
Je isté, že ten,
kto ľahko sľubuje,
si udrží len malú dôveru;
je isté, že ten, kto neustále
považuje veci za ľahké,
zistí, že sú ťažké.
Preto mudrc vidí
ťažkosť aj v tom,
čo sa zdá byť ľahké a tak
nemá nikdy žiadne ťažkosti.

64

To, čo je v pokoji,
je ľahké vlastniť;
skôr než nejaká vec dala
náznak svojej prítomnosti,
je ľahké prijať opatrenia
proti nej;
to čo je krehké,
sa ľahko zlomí;
to čo je malé,
sa ľahko rozptýli.
Čin by mal byť vykonaný
skôr, než sa vec objavila;
poriadok by mal byť
zabezpečený skôr,
než nastane chaos.
Strom, ktorý ledva objímeš,
zrodil sa z maličkého klíčka,
deväťposchodová pagoda
vyrástla z drobných
zrniek zeminy,
cesta dlhá tisíc li
začala prvým vykročením.
Ten, kto koná
s utajeným zámerom,
spôsobí škodu;
ten, kto uchvacuje
vec, rovnakým spôsobom

o ňu aj prichádza.
Mudrc teda nekoná
a preto nespôsobí
žiadnu škodu;
nič teda neuchvacuje
a preto nič nestratí.
Ale ľudia vo svojom
spravovaní záležitostí
ich neustále ničia,
keď stoja už pred úspechom.
Keby boli opatrní
na konci,
ako by mali byť na začiatku,
nezničili by ich.
Preto mudrc túži po tom,
po čom iní ľudia netúžia,
a neocenuje veci,
ktoré je ťažko získať;
učí sa to,
čo sa iní ľudia neučia
a otáča sa za tým,
popri čom zástupy ľudí
prešli okolo.
Takto pomáha
prirodzenému rozvoju
všetkých vecí
a neodvažuje sa konať
so svojím vlastným
skrytým zámerom.

65

V dávných dobách tí,
čo správne postupovali
Cestou Tao, neusilovali sa
o to, aby bol ľud osvietený,
ale ponechávali ho v jeho
prirodzenej prostote.
Ťažkosti vo vládnutí ľuďom
vychádzajú z toho,
že majú príliš vedomostí.
Ten, kto sa snaží vládnuť
krajine svojou učenosťou,
je pre ňu pohromou;
a ten, ktorý sa o to nesnaží,
je požehnaním.
Ten, kto pozná tieto
dve veci, nachádza v nich
aj svoj vzor a zákon.
Schopnosť poznať
tento vzor a zákon
vytvára to, čo nazývame

tajomnou dokonalosťou
vládcu.
Hlboká a ďalekosiahla
je taká tajomná dokonalosť,
vskutku ukazujúca
svojho držiteľa
ako protiklad ostatných,
no vedúca ich ku veľkej
zhode s ním.

66

To, že rieky a moria
sú schopné prijať
poctu a príspevok
všetkých potokov z údolí,
je vďaka ich schopnosti,
býť nižšie než sú oni;
takým spôsobom
sú kráľmi ich všetkých.
Takže je to tak,
že múdry vládca,
ktorý si želá byť nad ľuďmi,
stavia seba svojimi slovami
pod nich, a ak si želá
býť pred nimi, dáva
svoju osobu za nich.
Takýmto spôsobom, hoci
má svoje miesto nad nimi,
ľudia necítia jeho váhu,
a aj keď má svoje miesto
pred nimi,
oni to nepocitujú
ako krivdu voči sebe.
Preto všetci na svete
ho s radosťou povyšujú
a nie sú z neho unavení.
Pretože on nebojuje,
nikto nepovažuje za možné
bojovať s ním.

67

Celý svet hovorí, že zatiaľ čo
moje Tao je veľké,
aj tak sa zdá byť
podradné ostatným systémom
učenia. Je to ale
práve jeho veľkosť,
ktorá spôsobuje,
že sa zdá byť podradným.
Keby bolo ako všetky
ostatné systémy,
nadhlo by bola známa

jeho malosť!
 No ja mám tri
 vzácne veci, ktoré si cením
 a pevne držím.
 Prvá z nich je miernosť;
 druhá je úspornosť;
 a tretia je neuprednostňovanie
 sa pred inými.
 S tom miernosťou
 dokážem byť odvážny;
 s tou úspornosťou
 dokážem byť pokrokový;
 aj keď neuprednostňujem
 seba pred inými,
 dokážem byť nádobou
 najvyššej pocty
 V súčasnosti sa ľudia
 vzdávajú miernosti
 a uprednostňujú trúfalosť;
 vzdávajú sa úspornosti
 a sú za pokrokovosť;
 vzdávajú sa najzadnejšieho
 miesta a chcú najprednejšie;
 všetko toto končí smrťou.
 Miernosť bude iste
 víťazná aj v bitke
 a pevne si udrží
 svoju pôdu.
 Nebo zachráni toho,
 kto ju vlastní,
 svojou veľkou miernosťou
 ho ochraňuje.

68
 Majstrovský veliteľ
 nie je bojachtivý,
 Ten, kto bojuje
 s najlepšou vôľou, nevytvára
 žiadne útočisko pre hnev.
 majstrovský premožiteľ
 nie je zádrapčivý,
 majstrovský ovládateľ ľudí
 sa vie podriaďiť!
 A to je práve to,
 čomu hovorím:
 energia neútočenia,
 to je to, čo nazývam:
 silou ovládania ľudí,
 to je to, čo je tou
 najhodnotnejšou osou
 Nebies i ľudských dejín!

69
 Kto používa vojsko,
 máva zásadu:
 kde sa neodvážim
 byť pánom,
 budem aspoň hosťom,
 kde sa neodvážim
 postúpiť o palec,
 ustúpim o stopu!
 Ale to je to, čomu hovorím:
 postupovať bez postupu,
 vyhriňať si rukáv
 bez odhalenia ramena,
 uhýbať bez útočníka,
 útočiť bez zbraní!
 A niet veru väčšieho
 nešťastia než brať
 na ľahkú váhu protivníka!
 Ak beriete na ľahkú váhu
 protivníka, dožijete sa
 väčšieho sklamania
 než pri kvílení
 nad stratou svojho pokladu!
 Preto: Ak vzájomne skrížite
 zbrane, nech zvíťazí ten,
 kto sa zľutuje!

70
 Moje slová je
 veľmi ľahké pochopiť
 a praktikovať;
 ale nikto na svete
 nie je schopný
 pochopiť ich
 a praktikovať ich.
 V mojich slovách
 je pôvodný
 a vše obsažný princíp
 a autoritatívny zákon
 pre všetky veci,
 ktoré presadzujem.
 Je to preto,
 že oni ich nepoznajú,
 tí ľudia nepoznajú mňa.
 Tých, ktorí ma poznajú,
 je len pár
 a ja som preto
 cennejší.
 Je to tak, že mudrc
 si odieva chudobný odev
 zatiaľ čo nosí

svoju nefritovú pečať
 na svojich prsiach.